

HÜSEYİN GAZİ YURDAYDIN (10.07.1923 – 26.12.1999)

Tuncer Baykara*

Ankara İlahiyat Fakültesi'nin Tarihçi Öğretim Üyelerinden olan Hüseyin Gazi Yurdaydın, Anadolu içlerinin bir hoşsohbet insanıdır.

10 Temmuz 1923'de Eskişehir'in Seyitgazi kazasının Akin köyünde doğdu; Tatar diye bilinir; oysa Yörüktür. Oldukça güç şartlarda okudu. Onun hayat hikayesinin, kendisinin verdiği bilgilere göre oluşan esas çizgilerini Prof.Dr. Nesimi Yazıcı, "Prof.Dr. Hüseyin Gazi Yurdaydın'ın Hayatı ve Çalışmaları" adlı, sağlığında OTAM'da çıkan (sayı:7, 1996, s. 483-495) yazısında vermiştir.

1950'de İlahiyat Fakültesi'ne asistan olarak giren, 1952'de "Doktor", 1958'de Doçent, 1966'da Profesör olan Yurdaydın, ikinci doçentlik jürimde üye idi. Gariptir ki kaldığım bu jürideki bazı üyeler ile, birisi dışında sonraki yıllarda yakından dost oldum. Anlıyorum ki Hüseyin Gazi bey benim geçmemeden yanaymış, ama öteki kişi var ki o hayır dedi mi, işler durur. Gerçi karşılaştığım bu "hayır", benim için hayırlı olmuştur o başka.

İstanbul çelebilerinden Rıfka Melül Meriç'in bir çömezi olmaktan hoşlandığımı duymuştum. Bu zatı şahsen tanımıyorum ama Hüseyin Gazi Yurdaydın Hoca, yukarda da dediğimiz gibi çok hoşsohbet. Seyahatlerde sohbetine doyum olmazdı ve hepsinden önemlisi, şiirle de meşgul olan Hoca'nın anası da şairdir.

1999 yılındaki Türk Tarih Kongresi sırasında onu da görmüştüm; ama elini öptürmemişti. 8 Ekim 1999 günü, akşam üzeri kongrenin yapıldığı otelden çıkmış, Küçükesat'a doğru yürüyordum. Yurdaydın Hoca da oralarda imiş, geldi ve koluma girdi. Zaten birbirimizi oldukça iyi tanırık; benim bilgiye açık, her zaman birşeyler öğrenmeye meraklı olduğumu bilirdi. Yürürken, nereye gittiğimi sormuş, ben de Abdülkadir İnan rahmetlinin oğlunu ziyaret edeceğimi söylemişim. Bundan sonra, benim bu vefalı davranışından da etkilenen Rahmetli daha bir açılmıştı.

Şiirle de meşgul olduğumu mu sezmişti bilemiyorum. O gün ondan duyduğum iki şiiri, akşamında hemen kaydetmişim. Çünkü doğduğu köyünde ağıtlar yakan, deyişler söyleyen anasından söz etmişti; anasının bir deyişini şöyle kaydetmişim:

El için ağıt denir mi
Ölü kendinden olmayınca,
Birer birer tükenir mi
Yüzer yüzer ölmeyince,

* Prof.Dr., Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü öğretim üyesi.

Tuncer Baykara

Yurdaydın Hocanın anası, oğlunu, bütün Analar gibi çok severmiş. Bu şair kadın, bir defasında şöyle demiş oğluna:

*Gökyüzüne kara bulutlar ağarsa,
Ananın gözünün gamudur, oğlum
Yeryüzüne siyim siyim yağarsa
Ananın gözünün yaşdır oğlum*

Hoca, hayatının sonlarında, hem talebeleri, hem de kendisinin çok açık yürekli olması sebebiyle Ankara'da geniş bir çevre edinmiş imiş. Köylüsü mü, hemşehrilerinden birinin kızı hemşire imiş ve memleketine tayinini siyasiler bir türlü yapamamışlar. En sonunda, hemşehrimizdir, umut yok ama, bir Hüseyin Beyi görelim demişler.

Tam bu sırada Hüseyin Yurdaydın Hoca'nın bir talebesi, Sağlık Bakanlığı'nda o işleri yapan yerde imiş. Yurdaydın bahsedince "Kolay Hocam" demiş, "selamını getirsinler, işlerini hemen yaparım". Ve nice milletvekilinin yaptırmadığı tayini Hüseyin Gazi hoca yaptırmış. Hemşehrisi, Eskişehir'e dönünce anlatıyormuş. "Herifçioğlu Yörük mörük emme, Ankara'da taş gibi ağır, her işi hemen yaptırıyor".

Hüseyin Gazi Hoca ile o ılık Ankara sokaklarını adımlamıştık. Ben yürümeyi seviyorum, o da benimle birlikte yürüdü. Bir dergide (İş Bankası Sanat mı?) çıkan yazının telif ücretini somnak üzere o İş Bankası'na girdi, ben de Yaşar Ağabeyin evine yöneldim.

Bir-iki ay sonra, henüz 76 yaşında olan Hüseyin Gazi Yurdaydın'ın vefatını öğrendim, ama, son gördüğümde yorgun idi, hayattan biraz bezmiş gibi idi. Çünkü, meslektaşlar arasındaki küçük ayak-oyunlarından nefret ediyordu. Zaten kendi ilmî hayatında karşılaştığı çetin şartları da bu arada anlatmış idi. Bununla bir bakıma 1970'li yılların sonlarında benim de başıma gelenlerden üzülmememi söylemek istiyordu. Akdes Nimet Kurat'ın olumsuz tavrı üzerine, Rıfka Melül Meriç'in yazdığı ve "Bir tatarın bir tatar ettiğini"ni de tam olarak söylemişti.

Ona da çok dedim. "Hocam, ne olur bildiklerinizi yazın" diye. Bilmiyorum yazdı mı? Ama o bildiklerini çevresine hep sohbetin güzellikleri içinde anlattı. Ben onun çevresinde fazla bulunamadım ne yazık ki. Sadece Türk Tarih Kurumu toplantılarında yanına sokulup sohbetinden yudum yudum içmek istedim.

Hüseyin Gazi Hocanın eserlerinin adları, Yazıcı'nın makalesinde vardır; benim özellikle vurgulamak istediğim husus, Matrakçı Nasuh'u tanıtmasıdır. Sadece bu çalışması bile, Hocanın adının Türk tarihçiliğinde her zaman yaşamasını sağlayacaktır.

Mekanı cennet olsun.